

platných v době, kdy byl žalobce dán na odpočinek a kdy mu byla pense vyměřena. Jak bylo v souzené věci nesporno, byla pense žalobci vyměřena výměrem ředitelství čs. státních drah v O. ze dne 15. července 1931 a tento výměr byl mu doručen dne 16. října 1931. Hledíc k uvedenému zjištění je pro přezkoumání výměry žalobcovy pense jak po stránce výměry číselné, tak i co do její právní základny užití ustanovení § 47 vlád. nař. č. 96/1930 Sb. z. a n. a § 70 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. a bylo věcí žalobce, aby včas, t. j. ve lhůtě v § 70 vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n. podal opravné prostředky. Žalobce nepoužil proti výměru ředitelství čs. státních drah v O. ze dne 15. července 1931 vůbec opravných prostředků, způsobil sám, že řečený výměr nebyl ve správním řízení pořadím správních stolic přezkoumán a nabyt právní moci. Svě opominutí nemohl již napravit dodatečnou žádostí, podanou teprve dne 2. února 1932 o připočítání válečných pololetí do pensijní základy. Je-li tomu tak, není žaloba o zvýšení pense mu vyměřené přípustná, ježto podle § 1 zák. č. 217/1925 Sb. z. a n. lze se nápravy ve výroku správního úřadu o soukromoprávním nároku domáhati až po vyčerpání opravných prostředků v příslušném řízení správním (srov. č. 14674 Sb. n. s.).

Byl proto napadeným usnesením právem zrušen napadený rozsudek prvního soudu a řízení jemu předcházející pro zmatečnost a žaloba odmítnuta pro nepřípustnost pořadu práva.

Čís. 16797.

Na užitek přídělových nemovitostí, pokud jsou přidělci již knihovně připsány, nelze v právní oblasti Slovenska a Podkarpatské Rusi vésti exekuci podle § 211 ex. zák. (vnucenou správou) bez svolení státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství). Svolení takové se však nevyžaduje, vázne-li již vymáhaná pohledávka na přídělové nemovitosti ať dobrovolným, ať exekučním právem zástavním, předpokládajíc, že se zavazení to stalo se svolením státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství).

(Rozhodnutí plenárního senátu ze dne 14. března 1938, Prés 1344/37.)

D ů v o d y:

U nejvyššího soudu podle toho, zda jde o věc z právní oblasti historických zemí či o věc oblasti Slovenska a Podkarpatské Rusi, řeší se dvojím způsobem otázka, zda je možno vésti na užívání přídělových nemovitostí, přidělci již knihovně připsaných, exekuci vnucenou správou těchto nemovitostí i bez svolení státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství, či zda je třeba i k vedení tohoto druhu exekuce takového svolení.

Senáty pro právní oblast historických zemí v rozhodnutích č. 9883 a 10096 Sb. n. s. zastávají stanovisko, že uvalení vnucené správy na

přídělovou, přídělci již knihovně připsanou nemovitost, ať je to rolnický nedíl, či nikoliv, jest pokládati za zavazení nemovitosti a že je proto třeba i k takové exekuci svolení státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství, je-li vnucená správa prvním exekučním krokem (prvním knihovním zápisem) pro vymáhanou pohledávku. Svolení takové se však nevyžaduje, vázne-li již vymáhaná pohledávka na přídělové nemovitosti, ať dobrovolným ať exekučním právem zástavním, předpokládajíc, že se zavazení to stalo se svolením státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství).

Naproti tomu senáty pro právní oblast Slovenska a Podkarpatské Rusi, počínajíc rozhodnutím uveřejněným pod č. 1528 Úr. sb., zastávají zásadně a důsledně stanovisko, že na Slovensku a Podkarpatské Rusi lze vésti exekuci na užitek přídělových, přídělci již knihovně připsaných nemovitostí, podle § 211 ex. zákona slovenského i bez svolení státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství (rozhodnutí nejvyššího soudu R III 647/33, R III 199/34, R III 444/35, R III 716/35, R III 86/36, R III 555/36, R III 42/37, R III 129/37 a R III 370/37).

První prezident nejvyššího soudu přikázal podle § 12, odst. 2, zák. ze dne 16. dubna 1919 č. 216 Sb. z. a n. plenárnímu senátu rozhodnouti otázku, zda lze na užitek přídělových nemovitostí, pokud jsou pro přídělce knihovně zapsány, v právní oblasti Slovenska a Podkarpatské Rusi vésti exekuci ve smyslu § 211 ex. zák. (vnucenou správou) i bez svolení státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství), a v otázce této usnesl se plenární senát na právní větě v čele uvedené, a to z těchto úvah:

Při rozhodování sporné otázky jest vycházeti z ustanovení přídělového zákona č. 81/1920 a malého přídělového zákona č. 93/1931 Sb. z. a n. Podle § 35 přídělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. může se zavazení nedílů státi jen se svolením státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství) a podle § 36 téhož zákona lze na rolnické nedíly vésti exekuce jen vnucenou správou. U ostatních přídělových nemovitostí stanoví § 23 uved. zák., že přiděluje půdu, určí státní pozemkový úřad, zdali nějak, a jak právo získané přidělem půdy jest omezeno, a má dbáti toho, aby zabezpečil, že přidělená půda nebude odcizena účelům, které přiděl sleduje, a bude se řídití obdobou ustanovení o rolnických nedílech. V § 2 malého přídělového zákona č. 93/1931 Sb. z. a n. je stanoveno, že půdu, která nebyla přidělena jako rolnický nedíl, pokud nejde o výjimky uvedené v § 2, odst. 4, písm. a), b), c) a v 3 uved. zák., před uplynutím lhůt v § 2 uved. zák. stanovených a vládním nařízením č. 125/1935 Sb. z. a n. částečně prodloužených je dovoleno propachtovati, zciziti mezi živými a zatížití jen se svolením státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství).

V oblasti historických zemí se nutnost svolení státního pozemkového úřadu k prvnímu knihovnímu zápisu odůvodňuje v rozhodnutích č. 9883 a 10096 Sb. n. s. tím, že podle předpisů exekučního řádu znamená uvalení vnucené správy na nemovitost nejen zatížení užitku, ale i zavazení samé podstaty nemovitosti, ježto podle § 218 ex. ř., dojde-li k exekuční

dražbě nemovitosti, na pohledávky, pro jejichž vymožení byla před zahájením dražebního řízení nařízena vnučená správa nemovitosti, dostane se z rozdělované podstaty v pořadí, které podle § 104 ex. ř. věřitelovu právu přísluší, byť i tento věřitel na nemovitosti ani zástavním právem nebyl zajištěn, ani k dražebnímu řízení nepřistoupil. Postihuje tedy vnučená správa sám pozemek a nikoli jen jeho užitky.

Podobného ustanovení exekuční zákon platný na Slovensku a Podkarpatské Rusi nemá. Podle § 211, odst. 4, ex. zák. pohledávka vymáhajícího věřitele, který vedl exekuci jen na užitky nemovitosti, má být při rozvrhu dražební kupní ceny za nemovitost zařaděna jen za všemi hypotekárními pohledávkami. Mimo to podle § 212 ex. zák., vede-li se exekuce podle § 211 ex. zák. na užitky nemovitosti, mohou hypotekární věřitelé, pro něž bylo na nemovitost před sklizením zemědělské úrody, anebo před splatností nájemného vloženo exekuční zástavní právo, nebo poznamenáno exekuční právo, podati žádost, aby částky utržené za neoddělenou úrodu nebo částky nájemného nebylo použito k uspokojení pohledávky vymáhajícího věřitele, leč v případě, že se nemovitost sama neprodá dražbou do jednoho roku ode dne sklizení úrody nebo ode dne splatnosti nájemného, jinak částka ta se připočítá ke kupní ceně nemovitosti. Avšak při řešení této otázky nemožno vycházeti výhradně z ustanovení formálního exekučního práva, ale především ze zásad materiálního práva. Nerozhoduje proto, zda exekuce vedená na užitky nemovitosti postihuje samu podstatu nemovitosti čili nic.

U nemovitostí přidělených na základě pozemkové reformy nejde jen o jejich nezucizení a o nezatížení jejich podstaty, jako je tomu u fideikomisární substituce a u obyčejných zakazů zcizení a zatížení, kde záleží jedině na tom, aby se kmenový statek zachoval neztenčený a neznehodnocený určitým osobám. U pozemkové reformy jde o to, aby se přidělových nemovitostí pocházejících z velkého záboru pozemkového dostalo určitým osobám a aby osoby ty nejen nemovitosti jim přidělené držely, ale i aby na nich také osobně hospodařily a z výnosu jejich sebe i své rodiny živily. Okruh osob těch je vyjmenován v §§ 1 až 3 a 15 přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. a již z těchto zákonných ustanovení plyne, že zabrané půdy má se dostat jen osobám hospodářsky a sociálně potřebným k osobnímu hospodaření na přídělu, jen jako soběstačné hospodářství má zajistiti jejich trvalé zaopatření. Jsou to zejména malí zemědělci, domkáři, zaměstnanci zemědělství i lesnictví, bezzemci, a to zvláště legionáři a pozůstalí po těch, kteří padli ve válce za vlast nebo zemřeli následkem služby válečné, a váleční invalidi. Podle §§ 2 a 37, odst. 4, přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. má na přidělené půdě hospodařiti přídělce sám osobně. To je vlastním účelem celé pozemkové reformy, jenž nesmí býti cizími zásahy mařen (srov. rozh. č. 5851 Sb. n. s.). Tu tedy nejde o pouhé zachování kmenového statku, ale o to, aby přídělce na něm hospodařil a sebe i svou rodinu z jeho výnosu živil. Přídělce ty jmenuje státní pozemkový úřad (ministerstvo zemědělství), jenž má podle výslovného příkazu § 23, odst. 2, přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. bdíti nad tím, aby přidělená půda nebyla odcizena účelům, které

příděl sleduje. Proto zakazuje § 2 malého přidělového zákona č. 93/1931 Sb. z. a n. nejen zcizení a zatížení, ale i p r o p a c h t o v á n í přidělové půdy po dobu tam uvedenou a § 38 přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. dovoluje propachtovati jen jednu pětinu celé výměry nedílu na dobu nikoliv delší šesti let, a to jen podle obdoby § 37 uved. zák., tedy se svolením státního pozemkového úřadu. Kdyby šlo jen o pouhé zachování podstaty přidělové nemovitosti, nevázal by zákon i propachtování, které se podstaty nemovitosti nijak nedotýká, na svolení státního pozemkového úřadu. Kdyby se připustila exekuce na užitky přidělových statků i bez svolení ministerstva zemědělství, které nastoupilo na místo zrušeného státního pozemkového úřadu, znamenalo by to, že by na nich hospodařili místo přidělců a jejich rodin sekvestři, a ministerstvo zemědělství nemělo by na to žádného vlivu, nemohlo by splnití úkol svěřený mu v 23 přidělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. a celý smysl a účel pozemkové reformy byl by tím zmařen, zejména když vnucená správa není zpravidla exekučním prostředkem krátkodobým, nýbrž může trvati i nedohlednou řadu let.

Praví-li se v § 36 přiděl. zákona č. 81/1920 Sb. z. a n., že na rolnické nedíly lze vésti exekuci jen vnucenou správou, neznamená to, že by takovou exekuci bylo lze vésti i bez svolení státního pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství (rozh. č. 9883 Sb. n. s.). Svolení ovšem netřeba tehdy, byla-li přidělená půda již dříve se souhlasem státního pozemkového úřadu (ministerstva zemědělství) pro vymáhanou pohledávku zatížena, neboť by jinak svolení státního pozemkového úřadu k zřízení zástavního práva, kdyby nemělo obsahovati zároveň k uplatnění zástavy podle zákona zásadně jedině dovoleným způsobem, t. j. vnucenou správou, nemělo pro věřitele vůbec praktického významu, činilo by jeho zástavní právo, rite se svolením státního pozemkového úřadu nabyté, docela ilusorním a bezcenným.

Bylo proto ke sporné otázce odpověděti právní větou v čele uvedenou.

Čís. 16798.

Obcházení zákazu o pachtu koncese podle § 7 zák. č. 198/1932 Sb. z. a n.

Nicotnost (§ 879, odst. 1, obč. zák.) smlouvy, uzavřené za účinnosti uved. zák., podle níž se provozovatel koncese o autobusové dopravě zavázal, že zastaví dopravu za tím účelem, aby druhý smluvce, provozující tutéž živnost na téže trati podle jiné koncese, mohl dopravu provozovati sám.

(Rozh. ze dne 15. března 1938, Rv I 544/37.)

Soud první stolice uznal podle žaloby, kterou se žalující společnost, provozující autobusovou dopravu, domáhala na žalovaném,